

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2024-2-008
Karar Sayısı : 25-22/534-350
Karar Tarihi : 12.06.2025

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Ahmet ALGAN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ayşe ERGEZEN, Rıdvan DURAN

B. RAPORTÖRLER: Evrim Özgül KAZAK, Hasan Yıldırım KARAYEL, Nur KÖKSAL,
Merve GÖZÜKATI KOLDEMİR, Mücahit CEYLAN,
Berin GEZER ACAR

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

- : - CHR Hansen A/S
- CHR Hansen Gıda San. ve Tic. AŞ
- Novo Holdings A/S
- Novo Nordisk A/S
- Novo Nordisk Sağlık Ürünleri Tic. Ltd. Şti.
- Novonesis A/S
- Novozymes Berlin GmbH
- Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti.
- Novozymes France S.A.S
- Novozymes North America, Inc
- Novozymes Switzerland AG
- Synergia Life Sciences Pvt. Ltd

Temsilcileri: Av. Gönenç GÜRKAYNAK, Av. Betül BAŞ, Av. Eda
DURU, Av. Bora Berkay GENÇ, Av. Ayça Dilara AKSONGUR
Yıldız Mah. Çitlenbik Sok. No:12 Beşiktaş/İstanbul

- (1) **D. DOSYA KONUSU:** Rekabet Kurulunun 22.05.2025 tarihli ve 25-20/491-229 sayılı kararının, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 11. maddesi çerçevesinde kaldırılması, geri alınması veya değiştirilmesi talebi.
- (2) **E. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 26.01.2024 tarih ve 47836 sayı ile intikal eden, (.....) vekili tarafından yapılan ve Novozymes Enzim Dış Ticaret Ltd. Şti.'nin (NOVOZYMES TÜRKİYE) endüstriyel enzim pazarındaki hâkim durumunu kötüye kullanmak suretiyle ilgili pazardaki rekabeti engellediği ve fiili münhasırlığa yol açan uygulamalarla rakiplerini dışladığı iddialarını içeren gizlilik ve geçici tedbir talepli başvuruya istinaden hazırlanan 05.02.2024 tarihli ve 2024-2-008/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu (Kurul) tarafından görüşülmüş ve Kurulun 08.02.2024 tarihli ve 24-07/121-M sayılı kararıyla 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 4. ve 6. maddelerinin ihlal edildiği iddiası ile ilgili olarak, NOVOZYMES TÜRKİYE hakkında aynı Kanun'un 40. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına, söz konusu önaraştırma kapsamında 4054 sayılı Kanun'un 14. ve 15. maddelerinde düzenlenen yetkilerin kullanılmasına ve geçici tedbir uygulanmasına ilişkin talebin önaraştırma aşamasında değerlendirilmesine karar verilmiştir.
- (3) Önaraştırma kapsamında, 22.02.2024 tarihinde görevli meslek personeli tarafından NOVOZYMES TÜRKİYE'de yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir. Bahsi geçen yerinde

inceleme sırasında NOVOZYMES TÜRKİYE Satış Müdürü tarafından kullanılan mobil cihazdan bazı verilerin silindiğinin tespit edilmesi üzerine Kurulun 18.04.2024 tarihli ve 24-19/412-165 sayılı kararı ile yerinde incelemeyi engellediği ve zorlaştırdığı gerekçesi ile NOVOZYMES TÜRKİYE'ye idari para cezası verilmiştir.

- (4) Öneriştirma süreci sonucunda hazırlanan 21.03.2024 tarihli ve 2024-2-008/ÖA sayılı Öneriştirma Raporu, 28.03.2024 tarihli Kurul gündeminde görüşölmüş ve 24-15/313-M sayı ile, NOVOZYMES A/S (NOVOZYMES AS) ve iştirakleri [NOVOZYMES TÜRKİYE, Novozymes Berlin GmbH. (NOVOZYMES ALMANYA), Novozymes France S.A.S. (NOVOZYMES FRANSA), Novozymes Switzerland AG (NOVOZYMES İSVİÇRE) ve Novozymes North America (NOVOZYMES KUZEY AMERİKA) (hep birlikte NOVOZYMES)] hakkında 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinin ihlal edilip edilmediğinin tespiti amacıyla soruşturma açılmasına ve 24-15/313-128 sayı ile, anılan teşebbüsler hakkında, *"Nihai karara kadar yapılacak olan yeni satış sözleşmelerinde, fungal alfa amilaz enziminin satışında alıcılar bakımından sadakat yaratici nitelikte indirim uygulanmamasına ve diğer enzim türlerinin fungal alfa amilaz enzimi ile birlikte satılması durumunda indirim, promosyon, bedelsiz ürün gönderimi veya kampanya adı altındaki herhangi bir türde uygulamaya yer verilmemesine yönelik geçici tedbir uygulanmasına"* karar verilmiştir.
- (5) 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca hazırlanan Soruşturma Bildirimleri, 05.04.2024 tarihli ve 87253, 87255, 87256, 87257, 87258 ve 87259 sayılı yazılar ile 05.04.2024 tarihinde, NOVOZYMES TÜRKİYE'ye elektronik olarak iletilmiş, 16.04.2024 tarihinde ise soruşturma tarafı diğer teşebbüslere posta yolu ile tebliğ edilmiştir. NOVOZYMES tarafından gönderilen birinci yazılı savunma, 09.05.2024 tarih ve 51679 sayı ile süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (6) Soruşturma devam ederken, 02.07.2024 tarihinde NOVOZYMES'ta bir yerinde inceleme daha gerçekleştirilmiştir. Ek olarak süreç içerisinde; T.C. Tarım ve Orman Bakanlığından, NOVOZYMES'tan, alıcılarından ve rakibi olarak faaliyet gösteren teşebbüslerden muhtelif tarihli ve sayılı yazılar ile bilgi taleplerinde bulunulmuş ve söz konusu teşebbüslerin cevabi yazıları muhtelif tarih ve sayı ile Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (7) Akabinde, soruşturma süresinin altı ay uzatılması talepli 13.08.2024 tarihli ve 2024-2-008/BN-02 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 15.08.2024 tarihli toplantısında ele alınmış ve 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesi uyarınca soruşturma süresinin, bitiminden itibaren altı ay uzatılmasına 24-33/805-M sayı ile karar verilmiştir. Anılan Kurul kararı NOVOZYMES'a 15.08.2024 tarihli ve 94351 sayılı yazı ile elektronik tebligat yoluyla bildirilmiştir.
- (8) Ek olarak, DSM Food Specialties Ltd. Şti. ile 21.08.2024 tarihinde, LIVZYM ile ise 03.12.2024 tarihinde görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
- (9) Takiben, NOVOZYMES tarafından gönderilen ve 12.03.2025 tarih ve 64645 sayı ile Kurum kayıtlarına giren cevabi yazıda ise; NOVOZYMES AS ve kontrol ettiğı tüm şirketlerden 2024 yılı içerisinde Türkiye'de gelir elde edenlerin NOVOZYMES AS, NOVOZYMES TÜRKİYE, Synergia Life Sciences Pvt. Ltd. (NOVOZYMES HİNDİSTAN), CHR Hansen A/S (CHR HANSEN) ve CHR Hansen Gıda San. ve Tic. AŞ (CHR TÜRKİYE) olduğı, NOVO NORDISK ve iştiraklerinin Türkiye'de enzim alanında faaliyeti bulunduğı ve dolayısıyla enzim satışlarından gelir elde ettiğı ifade edilmiştir. Daha sonra NOVOZYMES tarafından gönderilen ve 19.03.2025 tarih ve 65045 sayı ile Kurum kayıtlarına giren cevabi yazıda, NOVOZYMES AS'nin ticari ünvanının Novonesis

A/S (NOVONESİS) olarak değiştiği bildirilmiřtir¹. Söz konusu bilgiler çerçevesinde Novo Holdings A/S (NOVO HOLDING), Novo Nordisk A/S (NOVO NORDISK), Novo Nordisk Sağlık rnleri Tic. Ltd. şti. (NOVO NORDİSK TÜRKİYE), NOVOZYMES HİNDİSTAN, CHR Hansen A/S (CHR HANSEN) ve CHR TÜRKİYE hakkında 4054 sayılı Kanun'un 40. maddesi uyarınca soruşturma açılması ve soruşturma tarafı Novozymes A/S'nin ticaret nvanının Novonesis A/S olarak değiştirildiğinin tespit edilmesi üzerine hazırlanan 19.03.2025 tarihli ve 2024-2-008/BN-03 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 20.03.2025 tarihli toplantısında ele alınmış ve 25-11/262-M sayılı kararla söz konusu şirketler hakkında soruşturma açılmasına, soruşturmanın işbu soruşturma dosyası ile birleştirilerek yürütülmesine ve Novozymes A/S'nin ticaret nvanının Novonesis A/S olarak değiştirilmesine karar verilmiştir.

- (10) Daha sonra soruşturmanın mevcut tarafı olan NOVO HOLDING ve yavru şirketleri, NOVONESİS, NOVO NORDISK, NOVOZYMES TÜRKİYE, NOVO NORDİSK TÜRKİYE, NOVOZYMES ALMANYA, NOVOZYMES FRANSA, NOVOZYMES KUZHEY AMERİKA, NOVOZYMES İSVİÇRE, NOVOZYMES HİNDİSTAN, CHR HANSEN ve CHR TÜRKİYE'den (hep birlikte NOVO) talep edilen bilgilerin ve belgelerin söz konusu teşebbüs tarafından belirlenen süre içinde verilmemesine yönelik hazırlanan 2024-2-008/BN-04 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 27.03.2025 tarihli toplantısında ele alınmış ve talep edilen bilgilerin ve belgelerin söz konusu teşebbüs tarafından eksik, yanlış ve yanıltıcı şekilde verilmesi nedeniyle anılan teşebbüse 4054 sayılı Kanun'un 16. maddesi uyarınca para cezası verilmesine ve talep edilen bilgilerin ve belgelerin NOVO tarafından belirlenen süre içinde verilmemesi nedeniyle NOVO'ya 07.03.2025 tarihinden itibaren her gün için 4054 sayılı Kanun'un 17. maddesi uyarınca para cezası verilmesi gerektiğine 27-13/297-140 sayı ile karar verilmiştir. Ayrıca Kurulun 28.03.2024 tarihli ve 24-15/313-M sayılı kararı uyarınca, NOVO hakkında Kurulun 28.03.2024 tarihli ve 24-15/313-128 sayılı kararı ile getirilen geçici tedbir yükümlülüklerine uyulup uyulmadığına yönelik hazırlanan 2024-2-008/BN-05 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 27.03.2025 tarihli toplantısında ele alınmış ve NOVO tarafından geçici tedbir yükümlülüklerine uyulmaması nedeniyle 01.01.2025 tarihinden itibaren her gün için 4054 sayılı Kanun'un 17. maddesi uyarınca idari para cezası verilmesi gerektiğine 27-13/298-M sayı ile karar verilmiştir. Söz konusu Kurul kararı NOVO'ya 27.03.2025 tarihli yazılar ile elektronik tebligat yoluyla bildirilmiştir.
- (11) Soruşturma sürecinde hazırlanan 28.03.2025 tarihli ve 2024-2-008/SR-01 sayılı Soruşturma Raporu, 08.04.2025 tarihinde NOVO'ya elektronik tebligat yoluyla gönderilmiştir. NOVO tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 09.04.2025 tarih ve 66078 sayı ile intikal eden yazıda 4054 sayılı Kanun'un 45. maddesi uyarınca ikinci yazılı savunmasının sunulması için NOVO'ya 30 günlük ek süre tanınması talep edilmiştir. Söz konusu talebe yönelik hazırlanan 25.04.2025 tarihli ve 2024-2-008/BN/06 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 30.04.2025 tarihli toplantısında ele alınmış ve ikinci yazılı savunma süresinin bitiminden itibaren teşebbüse 30 günlük ek süre tanınmasına ve ikinci yazılı savunmanın nihai teslim tarihinin 10.06.2025 olarak belirlenmesine 25-17/399-M sayı ile karar verilmiştir.

¹ NOVO tarafından 25.03.2024 tarihinde, "Novonesis" ticari unvanına sahip ayrı bir teşebbüsün henüz kurulmadığı, bununla birlikte NOVOZYMES AS'nin ticari ünvanını "Novonesis A/S" olarak değiştirme sürecinde olduğu ve nvan değişikliğinin NOVOZYMES ile CHR HOLDING'in NOVOZYMES bünyesinde birleşmesine ilişkin işlemin kapanışından itibaren 10 ila 18 ay içerisinde gerçekleşmesinin beklenildiği belirtilmiştir. Akabinde, 19.03.2025 tarihinde, söz konusu nvan değişikliğinin gerçekleştiği ifade edilmiştir.

- (12) Ayrıca bu süreçte NOVO tarafından iletilen ve Kurum kayıtlarına 30.04.2025 tarih ve 67251 sayı ile intikal eden yazı ile 4054 sayılı Kanun'un 44. maddesinin ikinci fıkrası ve 2010/3 sayılı Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunmasına İlişkin Tebliğ (2010/3 sayılı Tebliğ) kapsamında başvuruda bulunulmuştur. Söz konusu talebe yönelik olarak hazırlanan 2024-2-008/BN-07 sayılı Bilgi Notu, Kurulun 22.05.2025 tarihli toplantısında görüşülerek 25-20/491-229 sayılı karar verilmiştir. Söz konusu karar NOVO'ya 22.05.2025 tarihinde elektronik olarak iletilmiştir.
- (13) NOVO tarafından gönderilen ve 27.05.2025 tarih ve 68689 sayı ile Kurum kayıtlarına giren yazı ile 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu (İYUK)'nun 11. maddesi çerçevesinde dosyaya giriş talebi kapsamında erişim taleplerinin reddedildiği belgelere yönelik olarak Kurulun 22.05.2025 tarihli ve 25-20/491-229 sayılı kararının Kurul tarafından yeniden değerlendirilmesi talep edilmiştir.
- (14) Yukarıdaki sürece ilişkin 10.06.2025 tarihli ve 2024-2-008/BN-09 sayılı Bilgi Notu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (15) **F. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Bilgi Notu'nda özetle; İYUK'un 11. maddesi kapsamında yapılan başvuruya ilişkin olarak, dosya konusu kararın kaldırılmasına, geri alınmasına, değiştirilmesine veya yeni bir işlem tesisine yer olmadığı ifade edilmiştir.

G. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (16) NOVO tarafından 2010/3 sayılı Tebliğ kapsamında yapılan başvuruya yönelik olarak alınan 22.05.2025 tarihli ve 25-20/491-229 sayılı kararda;
- a) Şikâyet başvurusuna konu Belge-1 ile DSM ve LIVZYM ile gerçekleştirilen görüşmelerin tutanakları olan Belge-374'ün ve Belge-453'ün ticari sırlardan ve diğer gizli bilgilerden arındırılmak suretiyle Kurum merkezinde soruşturma tarafının erişimine açılmasına,
- b) İlk İnceleme Raporu ve Öneri Raporu olan Belge-2 ve Belge-124 ile 26.03.2025 tarihli, 2024-2-008/BN-05 sayılı ve 26.03.2025 tarihli, 2024-2-008 BN-06 sayılı Bilgi Notları olan Belge-801'in ve Belge-805'in Kurum içi yazışma niteliğinde olması ve tarafla ilgili aklayıcı ya da suçlayıcı delil niteliği bulunmaması sebebiyle ilgili belgelere erişim talebinin reddine ve
- c) Dosya kapsamında üçüncü taraflardan talep edilen bilgilere ve belgelere yönelik tüm cevabi yazılar olan Belge-64, 65, 66, 69, 70, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 109, 110, 115, 117, 118, 216, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 256, 257, 259, 260, 262, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 274, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 311, 312, 313, 315, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 341, 344, 347, 358, 365, 366, 368, 375, 376, 382, 384, 385, 389, 391, 393, 394, 397, 399, 425, 426, 427, 428, 431, 432, 433, 434, 437, 439, 441, 442, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 455, 457, 486, 518, 519, 522, 523, 524, 526, 527, 537, 538, 543, 545, 546, 547, 548, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 570, 571, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 582, 583, 584, 585, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 594, 595, 596, 598, 599, 601, 603, 604, 605, 606, 614, 615, 616, 622, 625, 626, 627, 639, 640, 643, 644, 645, 665, 673, 675, 677, 678, 679, 681, 682, 683, 697, 702, 703, 707, 708, 711, 712, 713, 714, 715, 717, 721, 722, 724, 725, 726, 729, 740, 742, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 764, 765, 766,

767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794 ve 795'in soruşturma konusu ile ilgili kısımlarının, ticari sırlardan ve gizli bilgilerden arındırılmış halinin Soruşturma Raporu vasıtasıyla soruşturma tarafına gönderilmiş olması nedeniyle ilgili belgelere erişim talebinin reddine

hususlarına yer verilmiştir.

- (17) NOVO tarafından gönderilen ve İYUK'un 11. maddesi çerçevesinde dosyaya giriş talebi kapsamında erişim taleplerinin reddedildiği belgelere yönelik olarak Kurulun 22.05.2025 tarihli ve 25-20/491-229 sayılı kararının Kurul tarafından yeniden değerlendirilmesinin talep edildiği başvuruda özetle;

- Kurul tarafından anılan karar ile üçüncü taraf beyanının tamamına erişimin reddedildiği ve dolayısıyla NOVO tarafından talep edilen 309 belgeden 306'sına erişimin engellendiği,
- Kurulun üçüncü taraflarca dosyaya sunulan bilgi taleplerine yanıtların erişimine izin vermemesinin, soruşturma dosyalarında teşebbüslerin bu tür belgelere erişim hakkını tanıyan yerleşik idari ve yargısal uygulamayla açıkça çeliştiği ve Kurulun bu belgelere erişimi reddetmesinin haklı ve hukuken geçerli bir gerekçeye dayanmadığı,
- Anılan belgelere Soruşturma Raporu'nda atıf yapılmasının veya bazı alıntılarının ya da sonuçların Rapor'a dâhil edilmesinin, NOVO'nun söz konusu belgelerin asıl haline doğrudan erişiminin yerini tutamayacağı, bu kapsamda NOVO'ya üçüncü taraf beyanının içeriğini, dilini, tonunu, kapsamını bağımsız biçimde inceleme ve bu belgelerin kendi savunmaları açısından alakalı olup olmadığını değerlendirmesi imkânı sağlanmasının, NOVO'ya yöneltilen iddiaların doğruluğunun ve adilliğinin sağlanması ile 4054 sayılı Kanun kapsamında ikinci yazılı savunma hakkının etkin şekilde kullanılabilmesi açısından zorunlu olduğu ve
- Bu kapsamda soruşturma dosyasına sunulmuş üçüncü taraf yanıtlarına erişim talebinin kabul edilerek erişim imkânı tanınmasının talep edildiği

ifade edilmiştir.

- (18) İYUK'un "Üst makamlara başvurma" başlıklı 11. maddesi,

"ÜST MAKAMLARA BAŞVURMA"

MADDE 11 - 1. İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur.

2. Otuz gün içinde bir cevap, verilmezse istek reddedilmiş sayılır."

3. İsteğin reddedilmesi veya reddedilmiş sayılması halinde dava açma süresi yeniden işlemeye başlar ve başvurma tarihine kadar geçmiş süre de hesaba katılır."

şeklinde düzenlenmiştir.

- (19) Bu çerçevede İYUK'un 11. maddesi kapsamında bir başvuruda bulunabilmek için başvurunun idari dava açma süresi içinde yapılması gerekmektedir. 4054 sayılı Kanun'un 54. maddesinde "Rekabet Kurulu kararlarında süreler gerekçeli kararın

tarafllara tebliğ tarihinden itibaren başlar.” hükmü yer almaktadır. Kurulun 22.05.2025 tarihli ve 25-20/491-229 sayılı kararı NOVO tarafından 27.05.2025 tarihinde tebellüğ edilmiş olmakla birlikte gerekçeli karar henüz NOVO’ya tebliğ edilmemiştir. Bu itibarla anılan başvuru, süresi içinde yapılmamış olup değerlendirilmesine gerek bulunmamaktadır.

H. SONUÇ

- (20) Yapılan görüşmeler sonucunda; başvuru sahipleri tarafından yapılan başvurunun, 22.05.2025 tarihli ve 25-20/491-229 sayılı Rekabet Kurulu kararının gerekçeli metninin ilgili taraflara tebligatının yapılmadığı, dolayısıyla idari dava açma süresinin henüz başlamadığı anlaşıldığından reddine, gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.